

ZELENÁ KRV

Časopis Strednej odbornej školy lesníckej v Trvrdošine

Udalosti z našej školy

Školské akcie

Slovenská príroda

Významná osobnosť

Tip na výlet

Číslo 1, školský rok 2025/2026

SLOVKO NA ÚVOD

Milí čitatelia,

vítame vás pri ďalšom vydaní nášho lesníckeho časopisu, ktorý vzniká v prostredí, kde má príroda svoje pevné miesto nielen v učebniciach, ale aj v každodennom živote. Naša škola žije nielen odbornými predmetmi, ale aj množstvom zaujímavých. O niektorých z nich sa dočítate v tomto čísle.

Slovenská príroda je jedinečná svojou rozmanitosťou. Lesy, lúky, hory či vodné toky nám ponúkajú nielen priestor na oddych, ale aj na poznávanie a odborný rast. Práve preto vás chceme povzbudiť, aby ste trávili čo najviac času vonku – v prostredí, ktoré je pre nás lesníkov tým najdôležitejším „učebným materiálom“.

Ako tip na výlet vám odporúčame návštevu niektorého z národných parkov Slovenska. Skúste napríklad nenáročnú túru v okolí horských dolín, kde môžete pozorovať lesné spoločenstvá, stopy zveri či rôzne druhy drevín priamo v ich prirodzenom prostredí. Takýto výlet nie je len oddychom, ale aj cennou skúsenosťou.

Veríme, že si v tomto čísle nájdete zaujímavé články, inšpirácie aj nové poznatky. Prajeme vám príjemné čítanie a veľa pekných chvíľ v prírode.

SLÁVNOSTNÉ OTVORENIE ŠKOLSKÉHO ROKA 2025/26

V pondelok 1. septembra 2025 sme slávnostne otvorili nový školský rok 2025/2026 v nových podmienkach, ktoré prinieslo spojenie troch stredných škôl SPŠ IT IG, SOŠ lesníckej a Gymnázia v Tvrdošíne.

BURZA PRÁCE

Dňa 25.9.2025 sa v Dome kultúry v Námestove konala burza práce, ktorú organizoval Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Námestovo. Burzy práce sa zúčastnili žiaci 4.B a 4.D triedy. Na burze boli prítomní zamestnávateľia ponúkajúci pracovné príležitosti týkajúce sa rôznych oblastí nielen pre širokú verejnosť aj pre žiakov končiacich ročníkov.

parlamentov, vytvorenie priestoru na nadviazanie partnerstiev a rozvoj vzájomného sieťovania medzi školami naprieč Slovenskom. Našu školu SOŠ zastupovali žiaci: Michal Ondřík II.B, Šimon Patek II.C, Dávid Šálka IV. C, Patrik Patek IV.C.

CEZPOL'NÝ BEH

Dňa 9.10.2025 sa naši žiaci z SOŠ lesníckej Tvrdošín zúčastnili okresného cezpoľného behu. Naše družstvo získalo 1. miesto a ukázalo.

V kategórii jednotlivcov sa darilo aj Matejovi Tukovi, ktorý si vybojoval krásne 3. miesto! Víťazné družstvo tvorili: Martin Šavol (1.C), Matej Tuka (3.C), Jan Dolník (1.B), Samuel Zboja (2.B), Matej Paľa (1.C), Tobias Motýľ (2.A)

DIVADELNÉ PREDSTAVENIE RYSAVÁ JALOVICA

Dňa 03.10.2025 sme si so žiakmi 1.A, 1.B, 1.C, 2.A, 2.B, 2.D, 3.D, 4.C pozreli divadelné predstavenie poviedky Rysavá jalovica. Klasickú poviedku autora Martina Kukučina zobrazili v modernejšom prevedení herci Divadla na predmestí zo Spišskej Novej Vsi. Napriek tomu, že na kulisu použili len drevený rebrík, jednu dosku, štyri plechové vedrá, fľašku a poháriky, aj na základe výkonov hercov si žiaci odniesli príjemný kultúrny zážitok.

BURZA ŠKOLSKÝCH PARLAMENTOV 2025

V Liptovskom Mikuláši sa na 2-dňovom podujatí stretli aktívni členovia školských parlamentov stredných škôl z rôznych kútov Slovenska. Národná burza činnosti a aktivít školských parlamentov má za sebou už o 3. ročník. Program burzy bol zameraný na zdieľanie príkladov dobrej praxe fungovania školských

DUCHOVNÝ PROGRAM V KRIVEJ

Dňa 11.12.2025 sme sa so žiakmi tried I.A a I.B zúčastnili duchovného programu v rámci návštevy jubilejného chrámu v Krivej. Na začiatku nás privítal vdp. ThLic. František Reguly a priblížil nám informácie k tomuto jubileu a jubilejnému chrámu v Krivej. Po úvodnom slove pokračovala svätá omša s p. kaplánom Lukášom Brišom, z Tvrdošína. V závere sme mali prezentované informácie o blahoslavenej sestre Zdenke, ktoré nám priblížili jej obetu a lásku v jej duchovnom živote.

Mgr. Zuzana Grobarčíková

DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ

Dňa 11.11.2025 Stredná odborná škola lesnícka v Tvrdošíne otvorila svoje brány pre žiakov 9.ročníka základných škôl.

Naši študenti pod vedením majstrov odbornej výchovy a učiteľov teoretického vzdelávania si pripravili pre žiakov základných škôl stanovišťa, kde odprezentovali praktické ukážky lesnej a poľnohospodárskej techniky a vozový park našej autoškoly. V budove školy sa záujemcovia o štúdium mohli oboznámiť s ponúkanými učebnými a študijnými odborními.

Dňa otvorených dverí 2025 sa zúčastnilo 178 žiakov z 31 základných škôl nielen z Oravy, ale aj z Kysúc.

ČITATEĽSKÁ GRAMOTNOSŤ

Ookrem získavania vedomostí a rozvíjania odborných zručností si naši žiaci rozvíjajú aj čitateľské zručnosti. V mesiacoch december 2025 a január 2026 prebiehali triedne kolá súťaže v čitateľskej gramotnosti. 3 najlepší z každej triedy postúpili do školského kola, ktoré prebehlo v 2 fázach v mesiaci január.

Vítazi školského kola:

1. Buš Michal 4.C (10 bodov)
Patek Patrik 4.C (10 bodov)
2. Falla Matúš 2.D (9 bodov)

POZÝVANIE NA STUŽKOVÚ

Blížil sa čas Stučkových. Aj moji chlapci zo 4.B a 4.C sa pripravovali na túto slávnostnú udalosť. 13.10.2025 bol ten deň, kedy pozývali svojich vyučujúcich, aby s nimi prežili slávnostný večer, keď im pripnú zelenú stužku, ktorú budú s hrdosťou nosiť.

JIZERSKÝ DŘEVORUBEC 2025

Účasť žiakov na súťaži Jizerský Dřevorubec 2025, konanej vo Frýdlante – CZ konanej v dňoch 15. – 16.10.2025

Ako družstvo SOŠ lesnícka Tvrdošín skončilo na 5. mieste, v jednotlivcoch Roman Štipta skončil na 5. mieste a Adam Rončák na 15. mieste.

V disciplíne kombinovaný rez sa podarilo Romanovi Štiptovi

obsadiť 3. miesto.

Chlapci vzorne reprezentovali Slovenskú republiku, našu školu ale aj samých seba.

NÁVŠTEVA SENIOROV

Žiaci SOŠ lesníckej v Tvrdošíne si každoročne pripomínajú, že si máme vážiť a ctíť starých ľudí, dávať im najavo svoju náklonnosť a lásku.

Heligónky a spev našich žiakov rozveselil aj tento rok seniorov v Dome dôchodcov Orava v Tvrdošíne a v Dome Charitas sv. Františka z Assisi v Trstenej. Na pamiatku im vždy vyrobíme darčeky z vlastných dielní.

0

IMATRIKULÁCIA PRVÁKOV

Slávnostná imatrikulácia žiakov prvého ročníka SOŠ lesníckej sa konala 17.11.2025 v Kine Javor v Tvrdošíne. Slávnostnú ceremóniu si v spolupráci so svojimi triednymi učiteľkami pripravili žiaci 4.B, 4.C a 4.D, ktorí prijímali žiakov 1.A, 1.B, 1.C a 1.D do cechu poľnohospodárskeho, lesníckeho a strojárskeho. Na úvod zaznela lesnícka hymna. Po nej nasledoval slávnostný príhovor pána riaditeľa Ing. Viliama Gerčáka, ktorý všetkých srdečne privítal

a dotkol sa udalostí 17. novembra 1989. Na toto obdobie si vo svojom príhovore zaspomínal aj Mgr. František Murín a nasledovala slávnostná imatrikulácia žiakov študijných a učebných odborov, ktorú moderoval Patrik Patek zo 4.C. Imatrikulácia bola obohatená kultúrnym programom pripraveným našimi štvrtákmi. Prváci prešli tradičným rituálom prijímania do radu študentov SOŠ lesníckej. Zároveň boli medzi nás slávnostne prijatí aj noví učitelia.

STUŽKOVÁ

Piatok 7.11.2025 bol pre triedy 4.B a 4.C nezabudnuteľným dňom, kedy im boli pripnuté zelené stužky. Slávnosti predchádzala zodpovedná a dôsledná príprava všetkého, čo k tomu patrí a samozrejme chlapci sa venovali aj príprave programu, ktorým sa chceli prezentovať a zároveň zabaviť svojich rodičov, partnerky aj učiteľov. Stužková prebehla vynikajúco, všetko išlo tak, ako malo, zábava bola výborná a spokojní rodičia odchádzali takmer ráno. Pre chlapcov, to bol večer, ktorý, ako sa vyjadrovali, by si s radosťou zopakovali. Bolo nám cťou vidieť mladých mužov, ako stoja nesmelí a dojatí pred svojimi drahými.

Slávnostná imatrikulácia žiakov prvého ročníka SOŠ lesníckej sa konala 17.11.2025 v Kine Javor v Tvrdošíne. Slávnostnú ceremóniu si v spolupráci so svojimi triednymi učiteľkami pripravili žiaci 4.B, 4.C a 4.D, ktorí prijímali žiakov 1.A, 1.B, 1.C a 1.D do cechu poľnohospodárskeho, lesníckeho a strojárskeho. Na úvod zaznela lesnícka hymna. Po nej nasledoval slávnostný príhovor pána riaditeľa Ing. Viliama Gerčáka, ktorý všetkých srdečne privítal a dotkol sa udalostí 17. novembra 1989. Na toto obdobie si vo svojom príhovore zaspomínal aj Mgr. František Murín a nasledovala slávnostná imatrikulácia žiakov študijných a učebných odborov, ktorú moderoval Patrik Patek zo 4.C. Imatrikulácia bola obohatená kultúrnym programom pripraveným našimi štvrtákmi. Prváci prešli tradičným rituálom prijímania do radu študentov SOŠ lesníckej. Zároveň boli medzi nás slávnostne prijatí aj noví učitelia.

ERASMUS+

V dňoch od 24.11.2025 do 5.12.2025 bola realizovaná mobilita vybraných študentov v rámci projektu Erasmus+ 2025-1-SK01-KA121-VET-000327099 v Českej republike – v Šternberku. Cieľom mobility bolo získanie vedomostí v oblasti strojárstva, konkrétne

na programovanie CNC strojov. Žiaci získali cenné zručnosti v programovaní, v kontakte s inou krajinou, a v neposlednom rade aj s nakladaním s finančnými prostriedkami v cudzej mene.

MLADÝ TALENT VO ZVÁRANÍ

V Kysudskom Novom Meste sa dňa 26.11.2025 konal 3.ročník zväračskej súťaže žiakov stredných škôl, ktorého sa zúčastnil aj náš žiak René Nezník zo 4.C triedy pod vedením majstra Rudolfa Čierneho a Jána Rusnáka.

Súťaže sa celkovo zúčastnilo celkovo 14 súťažiacich zo Slovenskej republiky, kde René Nezník obsadil krásne 3.miesto v silnej konkurencii. Škola ďakuje za vzornú reprezentáciu.

MATEMATICKÁ VÝZVA NA NAŠEJ ŠKOLE

P očas riešenia Matematickej výzvy – “Umelá inteligencia počíta s nami “ zameranej na kritické využívanie umelej inteligencie, žiaci dospeli k viacerým dôležitým zisteniam. Uvedomili si, že správny matematický postup je rovnako dôležitý ako samotný výsledok, a že mechanické používanie vzorcov bez hlbšieho porozumenia môže viesť k chybám. Analýza riešení navrhnutých umelou inteligenciou im pomohla lepšie pochopiť, kde a prečo môže dôjsť k nesprávnym záverom, najmä pri postupných percentuálnych zmenách.

HURÁ JE TU MIKULÁŠ

Svätý Mikuláš, známy ako patrón detí, námorníkov a chudobných, je jednou z najvýznamnejších osobností kresťanského sveta. Jeho život a dielo inšpirovali mnohé legendy a tradície, ktoré pretrvávajú dodnes.

Svätý Mikuláš bol biskupom v Myre. Bol známy vďaka svojej mimoriadnej zbožnosti, nadšeniu a zázrakom. Doma dostal dobrú výchovu. Rodičia zomreli, keď bol ešte mladým mužom. Po sebe však zanechali taký majetok, že Mikuláš sa nemusel báť o svoje živobytie. On sa však rozhodol všetko venovať chudobným. A tu sa spomína azda najznámejšia príhoda z jeho života.

Jeden občan Patary prišiel o všetky svoje peniaze. Mal tri dcéry. No nemohol ich vydať, pretože nemal pre ne veno. A tak sa rozhodol pre zúfalý čin. Chcel ich dať na prostitúciu. Mikuláš sa to dozvedel, a tak zobral mešec zlata a v noci pod rúškom tmy ho dal mužovi do okna. Malo to byť na veno najstaršej dcéry. To sa opakovalo druhý aj tretí raz, zakaždým pre ďalšiu dcéru. Muž ho na tretí raz spozoroval a bol mu veľmi vďačný.

Aj v SOŠ lesníckej si dnes pripomíname tento sviatok. Sv. Mikuláš s anjelom a čertami už ráno na nástupe obdaroval žiakov, ktorí išli na prax a samozrejme aj majstrov OV, nezabudol na pána riaditeľa, inštruktorov autoškoly, zamestnancov školy a postupne obišiel všetky triedy v škole. Následne smerovali do Centra sociálnych služieb v Tvrdošíne, aby aj tam priniesli radosť.

TAJOMNÁ STRÁŽKYŇA SÚMRAKU - SOVA DLHOCHVOSTÁ

KEĎ SA KRAJINA PONORÍ DO SÚMRAKU A DENNÉ VTÁCTVO SA POSTUPNE ODMLČÍ, PRICHÁDZA ČAS TVORA, KTORÉHO PRÍTOMNOSŤ ČASTO PREZRADÍ SKÔR TUŠENIE NEŽ ZRAK. SOVA DLHOCHVOSTÁ, VEDECKY OZNAČOVANÁ AKO ASIO OTUS, JE JEDNOU Z NAJROZŠÍRENEJŠÍCH SOV EURÓPY, NO ZÁROVEŇ PATRÍ MEDZI TIE NAJMENEJ NÁPADNÉ. VÄČŠINA ĽUDÍ O NEJ VIE, NO LEN MÁLOKTO JU SKUTOČNE VIDEL. JEJ ŽIVOT SA TOTIŽ ODOHRÁVA PŘEVAŽNE POD ZÁVOJOM TMY A JEJ NAJVÄČŠOU ZBRAŇOU JE DOKONALÉ TICHU..

Na prvý pohľad zaujme štíhlu postavou a dlhými perovými chocholcami na hlave, ktoré pripomínajú uši. V skutočnosti však nejde o sluchové orgány, ale o výrazný vizuálny prvok, ktorý jej pomáha pri maskovaní aj komunikácii. Skutočné uši má ukryté pod hustým perím a ich citlivosť patrí medzi najdokonalejšie v živočíšnej ríši. Tvárový disk funguje ako akustický lievik, ktorý sústreďuje zvuk priamo k zvukovodom. Vďaka tomu dokáže presne lokalizovať pohyb drobného hlodavca aj v hustej tráve či pod snehovou prikrývkou.

Sova dlhochvostá dorastá do dĺžky približne štyridsať centimetrov a rozpätie jej krídel sa blíži k jednému metru. Krídla sú dlhé a úzke, prispôbené na pomalý, kĺzavý let nízko nad terénom. Okraje jej letiek sú jemne zúbkované, čo narúša prúdenie vzduchu a eliminuje zvuk. Let tejto sovy je takmer nepočuteľný, akoby sa vznášala bez dotyku so vzduchom. Je to dokonalý predátor, ktorý sa spolieha na moment prekvapenia.

Jej potravu tvoria predovšetkým drobné cicavce, najmä hraboše a myši. V rokoch, keď sa populácie hlodavcov premnožia, zohráva sova dlhochvostá významnú regulačnú úlohu. Jediný jedinec dokáže počas hniezdneho obdobia uloviť stovky kusov koristi, čím nepriamo pomáha poľnohospodárstvu

aj udržiavaniu prirodzenej rovnováhy ekosystémov. Loví najmä na okrajoch lesov, nad lúkami a poľami, kde jej vyhovuje kombinácia otvoreného priestoru a blízkeho úkrytu.

Zaujímavosťou je, že si nestavia vlastné hniezdo. Využíva opustené hniezda vrán, strák či dravcov vysoko v korunách stromov. Samica znáša niekoľko vajec a mláďatá sa liahnu postupne, čo vytvára medzi nimi vekový rozdiel. V období dostatku potravy prežijú všetky, no ak je potravy málo, silnejšie mláďatá majú väčšiu šancu na prežitie. Ide o prirodzený mechanizmus, ktorý zabezpečuje, že rodičia vychovávajú aspoň časť potomstva aj v náročných podmienkach.

Počas zimy sa správanie tejto sovy mení. Kým v období hniezdzenia je teritoriálna, mimo sezóny môže vytvárať menšie zhromaždenia. V hustých ihličnatých stromoch parkov či alejí niekedy nocuje aj niekoľko desiatok jedincov. Cez deň sedia nehybne pritlačené k vetvám, s natiiahnutým telom a zdvihnutými chocholcami, čím dokonale napodobňujú zlomený konár. Ich kryptické sfarbenie splýva s kôrou stromov tak presvedčivo, že ich prítomnosť si všimne len pozorný pozorovateľ.

Napriek svojej prispôbivosti čelí sova dlhochvostá viacerým hrozbám. Intenzifikácia poľnohospodárstva, odstraňovanie starých

stromov a používanie jedov proti hlodavcom predstavujú riziko pre jej populáciu. Sekundárna otrava po konzumácii kontaminovanej koristi môže byť smrteľná. Rovnako nebezpečné sú kolízie s dopravou, najmä pri love popri cestách.

Sova dlhochvostá je symbolom nočnej krajiny, ticha a rovnováhy. Je dôkazom, že aj nenápadný tvor zohráva v prírode kľúčovú úlohu. Keď sa večer započúvame do tlmeného húkania z okraja lesa, možno práve tento plachý nočný tieň stráži poriadok v ekosystéme, ktorý počas dňa ani nevnímame. Jej život prebieha mimo nášho zraku, no bez nej by krajina stratila časť svojej prirodzenej harmónie.

KLENOT KARPATSKEJ PRÍRODY – ŠAFRAN SPIŠSKÝ

KEĎ SA NA SEVEROVÝCHODE SLOVENSKA ZIMA POMALY VZDÁVA SVOJEJ MOCI A SNEH SA STRÁCA Z LÚK POD HORSKÝMI MASÍVMÍ, OBJAVÍ SA JEDEN Z NAJKRAJŠÍCH SYMBOLOV JARI – ŠAFRAN SPIŠSKÝ, BOTANICKY **CROCUS SCEPUSIENSIS**. JEHO FIALOVÉ KVETY SA VYNÁRAJÚ Z EŠTE CHLADNEJ PÔDY ČASTO V ČASE, KEĎ NOČNÉ MRAZY CELKOM NEVYMIZLI. PRÁVE TÁTO ODVAHA KVITNÚŤ NA HRANICI ZIMY A JARI MU DODÁVA OSOBITÝ CHARAKTER A ROBÍ Z NEHO RASTLINU, KTORÁ SI ZASLÚŽI POZORNOSŤ NIELEN BOTANIKOV, ALE AJ ŠIROKEJ VEREJNOSTI.

Šafran spišský patrí medzi jarne geofyty, teda rastliny, ktoré prečkávajú nepriaznivé obdobie pod zemou vo forme hl'uzu. Celý jeho životný cyklus nad povrchom trvá len krátko. Využíva moment, keď je krajina ešte bez hustého zápoja listov stromov a keď k pôde preniká dostatok svetla. V priebehu niekoľkých týždňov zakvitne, je opelený, vytvorí semenníky a následne sa opäť stiahne do podzemia. Táto stratégia je výsledkom dlhodobej evolučnej adaptácie na podmienky karpatského podnebia.

Jeho kvety majú jemné fialové až purpurové sfarbenie s tmavším žilkovaním a v ich strede žiaria kontrastné oranžové prašníky. Práve tento farebný kontrast pôsobí v jarnej krajine mimoriadne pôsobivo. Keď sa šafran vyskytuje vo väčšom počte, dokáže premeniť celé lúky na fialový koberec, ktorý pôsobí takmer surrealisticky. Takéto scenérie možno pozorovať najmä v oblastiach ako **Slovenský raj**, **Nízke Tatry** či **Pieniny**, kde sa zachovali tradičné formy hospodárenia a pestrá mozaika horských lúk.

Šafran spišský je úzko spätý s kultúrnou krajinou. Nepotrebuje intenzívne obhospodarované polia ani úplne opustené územia. Najviac mu vyhovujú extenzívne kosené alebo mierne spásané lúky, kde sa udržiava otvorený charakter porastu. Ak sa hospodárenie príliš zintenzívni, pôda sa hnojí a chemicky ošetruje, druh ustupuje. Ak sa naopak lúky prestanú využívať úplne, postupne zarastajú krovínami a mladými stromami, čím sa menia

svetelné a pôdne podmienky. Šafran je tak citlivým indikátorom rovnováhy medzi človekom a prírodou.

Z ekologického hľadiska má jeho skoré kvitnutie význam aj pre opeľovače. V čase, keď je ponuka potravy ešte obmedzená, predstavuje dôležitý zdroj peľu pre včely a ďalší hmyz prebúdžajúci sa po zime. Aj keď kvitne krátko, jeho úloha v jarnom ekosystéme je podstatná. Je súčasťou jemne prepojenej siete vzťahov, v ktorej každý druh zohráva svoju špecifickú úlohu.

Napriek svojej kráse je šafran spišský zákonom chránený a patrí medzi ohrozenejšie druhy našej flóry. Jeho populácie sú fragmentované a citlivé na zásahy do prostredia. Vytrhávanie rastlín, hoci motivované obdivom alebo snahou preniesť si kúsok prírody domov, môže mať pre konkrétnu lokalitu fatálne následky. Podzemná hľuza je zraniteľná a presadené jedince zvyčajne neprežijú. Ochrana tohto druhu preto spočíva predovšetkým v zachovaní vhodných biotopov a rešpektovaní pravidiel pohybu v chránených územiach.

Šafran spišský je viac než len pekná jarná rastlina. Je symbolom regiónu Spiša, pripomienkou geologickej a klimatickej histórie Karpát aj dôkazom toho, že biodiverzita strednej Európy vznikala v úzkom prepojení s tradičným hospodárením človeka. Jeho každoročné kvitnutie je krátkym, no intenzívnym posolstvom o krehkosti prírodných procesov. Stačí niekoľko teplejších dní, aby sa lúky zafarbili do fialova – a rovnako rýchlo tento obraz mizne. Práve v tejto pomínuteľnosti spočíva jeho čaro aj výzva: chrániť to, čo je vzácne, hoci to trvá len okamih.

ČUTKOVSKÁ DOLINA – MIESTO PRE ODDYCH TELA AJ MYSLE

LEN NIEKOĽKO MINÚT OD CENTRA RUŽOMBEROK SA KRAJINA NÁHLE MENÍ. MESTSKÝ RUCH UTÍCHA, ASFALT NAHRÁDZA ZELEŇ A VZDUCH JE CITELNE SVIEŽEJŠÍ. ČUTKOVSKÁ DOLINA JE MIESTOM, KDE SA VÝLET NEZAČÍNA AŽ PRÍCHODOM DO CIEĽA, ALE UŽ SAMOTNOU CESTOU. OTVÁRA SA AKO POKOJNÁ BRÁNA DO PRÍRODY NA ROZHRAŇÍ POHORÍ VEĽKÁ FATRA A CHOČSKÉ VRCHY, POD MAJESTÁTNYM VRCHOM VEĽKÝ CHOČ, KTORÝ DOMINUJE PANORÁME SEVERNÉHO LIPTOVA.

Dolina pôsobí nenápadne, no práve v tom spočíva jej čaro. Mierne stúpajúca cesta vedúca popri potoku je ideálna na pokojné prechádzky, počas ktorých človek vníma rytmus lesa, šum stromov a spev vtákov. Nečakajú tu extrémne prevýšenia ani náročné úseky; prostredie je prístupné rodinám s deťmi, seniorom aj rekreačným športovcom. Každý si tu môže zvoliť vlastné tempo a dĺžku trasy – niekto sa uspokojí s krátkou hodinovou prechádzkou, iný pokračuje hlbšie do doliny a nechá sa viesť tichom horského prostredia.

Srdcom lokality je areál Čutkovo, kde sa príroda citlivo prepája s tradíciou. Jazero odrážajúce

obrysy stromov vytvára malebnú scenériu a drevené sochy rozprávkových bytostí dodávajú miestu hravý charakter. Dominantou je Koliba u dobrého pastiera, postavená v duchu liptovskej architektúry. Vôňa dreva, praskanie ohňa a tradičné jedlá pripravované podľa regionálnych receptúr umocňujú autentickú atmosféru. Po aktívnom pohybe chutia bryndzové halušky či kapustnica intenzívnejšie a pomalé posedenie na terase s výhľadom na zeleň sa stáva prirodzeným zakončením výletu.

Jednou z najväčších predností doliny je jej premenlivosť počas roka. Na jar ožíva sviežou zeleňou a zvukom topiaceho sa snehu. V lete poskytuje útočisko pred horúčavami mesta a husté lesy vytvárajú príjemný tieň. Jeseň mení svahy na paletu teplých farieb, ktoré lákajú fotografov aj milovníkov tichých prechádzok. Zima prináša pokoj a čistotu, keď sa krajina zahalí do bielej prikrývky a kroky v snehu znejú tlmenejšie než inokedy.

Čutkovská dolina však nie je len miestom oddychu, ale aj vstupnou bránou k náročnejším túram. Skúsenejší turisti odtiaľto smerujú na Veľký Choč alebo sa napájajú na chodníky Veľkej Fatry, kde sa krajina otvára do širokých panorám. Kontrast medzi pokojnou dolinou a dramatickými horskými hrebeňmi ponúka návštevníkom možnosť vybrať si intenzitu zážitku podľa vlastných síl a ambícií.

Čutkovská dolina je dôkazom, že kvalitný výlet nemusí znamenať dlhé cestovanie ani náročné plánovanie. Je to miesto, kde sa dá na chvíľu spomaliť, nadýchnuť sa a znovu si uvedomiť hodnotu jednoduchých vecí – ticha, prírody a spoločného času. Ak teda premýšľate, kam vyraziť na najbližší voľný deň, odpoveď možno čaká práve tu, pod Chočom, v pokojnom objatí liptovských hôr.

BYLINKOVÝ NÁUČNÝ CHODNÍK V ŠTEFANOVE NAD ORAVOU

NA SEVERNOM OKRAJI ŠTEFANOV NAD ORAVOU, KDE SA ORAVSKÁ KRAJINA JEMNE VLNÍ MEDZI LÚKAMI A LESMI, VZNIKOL NENÁPADNÝ, NO MIMORIADNE HODNOTNÝ PROJEKT – BYLINKOVÝ NÁUČNÝ CHODNÍK. TOTO MIESTO SPÁJA TRADÍCIU ĽUDOVÉHO LIEČITEĽSTVA S MODERNÝM ENVIRONMENTÁLNYM VZDELÁVANÍM A PONÚKA NÁVŠTEVNÍKOM MOŽNOSŤ SPOZNAŤ LIEČIVÉ RASTLINY PRIAMO V ICH PRIRODZENOM PROSTREDÍ. CHODNÍK NIE JE LEN OBYČAJNOU PRECHÁDZKOU PRÍRODOU; JE TO ŽIVÁ UČEBNICA BOTANIKY, FARMAKOGNÓZIE A REGIONÁLNEJ KULTÚRY.

Trasa vedie pokojnou vidieckou krajinou, kde sa striedajú slnečné lúky s okrajmi lesných porastov. Práve táto ekologická pestrosť vytvára ideálne podmienky pre výskyt mnohých liečivých druhov. Návštevníci tu môžu spoznať tradičné bylinky, ktoré boli po stáročia

súčasťou domácej lekárnice oravských rodín. Informačné tabule približujú nielen botanickú charakteristiku jednotlivých rastlín, ale aj ich obsahové látky, účinné zložky a možnosti využitia v ľudovom liečiteľstve. Dozviete sa napríklad, ako sa zbiera materina dúška, prečo je ľubovník

bodkovaný nazývaný „prírodné antidepresívum“ alebo aké účinky má repík lekársky na tráviaci trakt.

Bylinkový náučný chodník zároveň poukazuje na význam ochrany biodiverzity. Mnohé liečivé rastliny sú citlivé na intenzívne poľnohospodárstvo či nevhodné zásahy do krajiny. Projekt preto zdôrazňuje princípy udržateľného zberu a rešpektu k prírode – návštevníci sú vedení k tomu, aby rastliny spoznávali, no nepoškodzovali ich prirodzené stanovišťa. Tento edukatívny rozmer má osobitný význam najmä pre deti a mládež, ktoré si tu môžu vytvoriť hlbší vzťah k prírode a pochopiť, že liečivé účinky rastlín sú výsledkom zložitých biologických procesov.

Atmosféra chodníka je pokojná a autentická. Ticho prerušuje len šum vetra v tráve a spev vtákov, čo umocňuje zážitok z poznávania. Miesto je vhodné pre rodiny s deťmi, seniorov aj jednotlivcov, ktorí hľadajú oddych spojený s poznaním. Spojenie prírodnej krásy Oravy s tradíciou bylinkárstva vytvára harmonický celok, ktorý obohacuje nielen vedomosti, ale aj vnútorný pokoj návštevníka.

Bylinkový náučný chodník v Štefanove nad Oravou je dôkazom, že aj malá obec môže ponúknuť hodnotný vzdelávací a kultúrny projekt. Je to miesto, kde sa minulosť stretáva so súčasnosťou a kde sa obyčajná prechádzka mení na cestu za poznaním liečivej sily prírody.

MEDVEDIE SIRÔTKY

NÁRODNÁ ZOOLOGICKÁ ZÁHRADA BOJNICE SA UŽ NIEKOĽKO TÝŽDŇOV STARÁ O OSIRELÉ MLÁĎATÁ MEDVEĎA HNEDÉHO, KTORÉ PRIŠLI O MATKU VO VOĽNEJ PRÍRODE. DO ZOO SA DOSTALI PO ZÁSAHU PRI RUŽOMBERKU, KDE BOLA MEDVEDICA ZASTRELENÁ. MLÁĎATÁ BOLI V TOM ČASE EŠTE VEĽMI MALÉ, MALI PŘIBLIŽNE MESIAC A PO PRÍCHODE BOLI DEHYDROVANÉ A ZOSLABNUTÉ.

Teraz sú už podľa záberov malé šelmy dokonca ozubené. Ošetrovatelia v bojnickej zoo im poskytli intenzívnu starostlivosť. Mláďatá bolo potrebné pravidelne kŕmiť náhradou materského mlieka a neustále sledovať ich zdravotný stav. Jedno z medvediat napokon boj o život neprežilo, dve samičky sa však postupne stabilizovali.

Ich zdravotný stav sa podľa zoo postupne zlepšuje. „Samičky už otvorili oči, dokonca im začali rásť aj prvé zuby,“ oznámili na sociálnej sieti. Ošetrovatelia hovoria, že mláďatá sú čoraz silnejšie, dobre prijímajú potravu a začínajú byť aj viditeľne aktívnejšie. Starostlivosť o takto malé medvede je veľmi náročná a vyžaduje takmer

nepretržitú pozornosť. Ošetrovatelia sa pri nich striedajú počas celého dňa aj noci, aby mali mláďatá čo najlepšie podmienky na prežitie.

Rehabilitačná stanica v bojnickej zoo pritom pomáha podobným zvieratám pravidelne. Osirelé medvediatá, ktoré by vo voľnej prírode len ťažko prežili, tu dostávajú šancu vyrásť v bezpečí a pod dohľadom odborníkov.

Čo sa stane s medvedími sirotami? Niektoré mláďatá zostanú v starostlivosti zoo, iné sa po čase presunú do iných zoológických záhrad alebo záchranných centier. Napríklad dvojica medvedov Kubo a Žofia, ktoré ako sirotky prišli do Bojníc už v roku 2017, neskôr našla nový domov v zoológickej záhrade v Taliansku.

ZÁCHRANNÁ STANICA V ZÁZRIVEJ

ZÁCHRANNÁ STANICA V ZÁZRIVEJ JE URČENÁ NA ZÁCHRANU PORANENÝCH, CHORÝCH ALEBO INAK POŠKODENÝCH VOĽNE ŽIJÚCICH ŽIVOČÍCHOV A OPUSTENÝCH MLÁĎAT. ZAOBERÁME SA ICH LIEČENÍM, REHABILITÁCIOU, PRÍPRAVOU NA VYPÚŠŤANIE A VLASTNÝM NÁVRATOM VYLIEČENÝCH JEDINCOV DO PRÍRODY.

Záchranná stanica pre voľne žijúce živočíchy funguje v Zázrivej už od roku 2001, máme teda bohaté skúsenosti s rehabilitáciami rôznych druhov. Za desať rokov našej činnosti sme do stanice prijali vyše 400 živočíchov najrozmanitejších druhov. Jednalo sa o vyše 20 druhov vtákov, 7 druhov cicavcov, 3 druhov obojživelníkov a 2 druhov plazov.

Najčastejšími druhmi sú: orol skalný, myšiak lesný a sokol myšiar. Tieto tri druhy tvoria zhruba 1/3 všetkých pacientov. V dlhodobom priemere sa nám darí vrátiť do prírody viac ako polovicu z prijatých živočíchov.

Záchranná stanica v Zázrivej je zariadenie, ktoré slúži na záchranu ranených, slabých alebo inak indisponovaných živočíchov, najmä vtákov, z celého Slovenska, najmä stredného a severného.

Ošetrovanie a starostlivosť o tieto živočíchy si vyžaduje náležitú pozornosť, skúsenosti, ale aj vybavenie. Živočích je po prijatí do stanice vyšetrený, v prípade operačného zákroku operovaný, a je umiestnený podľa okolností do samostatnej voliéry, alebo ak okolnosti dovoľia spoločne s iným živočíchom vhodného druhu.

Záchranná a stanica v Zázrivej plní okrem primárnej funkcie záchranu živočíchov aj funkciu ekocentra, miesta, kde sa návštevníci majú možnosť dozvedieť veľa o záchrane živočíchov ale aj o ochrane prírody všeobecne. Povedomie verejnosti o potrebe záchranu živočíchov zvyšuje šance, že nájdené živočíchy budú odovzdané do starostlivosti do Záchrannej stanice, kde budú ošetrované a po vyliečení sa vrátia späť do voľnej prírody.

SPÄTÝ S PRÍRODOU: OSOBNOSŤ MIROSLAV SANIGA

MIROSLAV SANIGA PATRÍ MEDZI TIE OSOBNOSTI SLOVENSKA, KTORÉ SI ČLOVEK NEVYBAVÍ LEN CEZ PROFESIU, ALE NAJMÄ CEZ VÁŠEŇ, S AKOU PRISTUPUJÚ K ŽIVOTU. RODÁK Z LIPTOVSKÝCH REVÚC JE ZNÁMY AKO ORNITOLÓG, SPISOVATEĽ, FOTOGRAF A PREDOVŠETKÝM ČLOVEK HLBOKO SPÄTÝ S PRÍRODOU. JEHO MENO SA UŽ DESAŤROČIA SPÁJA S OCHRANOU VTÁCTVA, POPULARIZÁCIOU PRÍRODY A SCHOPNOSŤOU PRIBLIŽIŤ JEJ KRÁSU AJ TÝM, KTORÍ JU BEŽNE PREHLIADAJÚ.

Od detstva ho formovalo prostredie Veľkej Fatry. Hory, lesy a ticho liptovskej krajiny v ňom prebudili cit pre detail a rešpekt k živým tvorom. Kým iné deti trávili čas hrami, Miroslav Saniga dokázal hodiny pozorovať vtáky, ich správanie, spev či spôsob života. Práve táto trpezlivosť a schopnosť sústrediť sa na drobnosti sa neskôr stali základom jeho profesionálnej dráhy.

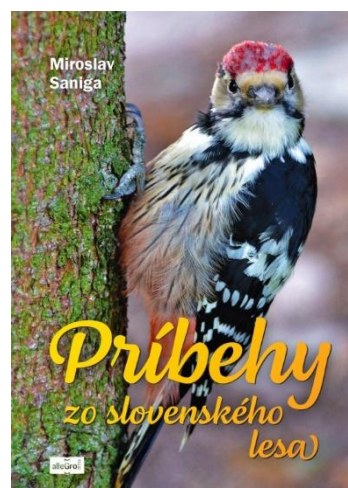
Jeho odborná práca v oblasti ornitológie je rozsiahla, no ešte významnejší je jeho prínos v popularizácii. Saniga dokáže o prírode hovoriť tak, že zaujme nielen vedcov, ale aj laikov. V jeho knihách, článkoch či prednáškach sa spája presnosť s poetikou – fakty podáva s citom, akoby rozprával príbeh. Čitateľ alebo poslucháč tak nemá pocit, že sa učí, ale že objavuje.

Osobitné miesto v jeho práci zaujímajú spevavce, najmä drobné lesné druhy. Ich svet, často prehliadaný, dokázal priblížiť širokej verejnosti. Nejde len o opis – Saniga vníma vtáky ako súčasť komplexného ekosystému, ktorý si zaslúži ochranu. Jeho texty často nesú aj jemný apel: ak stratíme vzťah k prírode, stratíme niečo podstatné zo seba.

Okrem vedeckej a publikačnej činnosti je známy aj ako fotograf. Jeho snímky nie sú len dokumentom, ale zachytávajú atmosféru okamihu – ticho lesa, rannú hmlu či krehkosť života. Aj vďaka nim si ľudia uvedomujú, že príroda nie je len kulisou, ale živým organizmom, ktorého sme súčasťou.

Miroslav Saniga je dôkazom, že skutočná odbornosť nemusí byť odťažitá. Naopak, môže byť mostom medzi vedou a bežným životom. Jeho práca má význam nielen pre ochranu prírody, ale aj pre formovanie vzťahu spoločnosti k nej. V čase, keď sa svet zrýchľuje a ľudia sa od prírody vzdiaľujú, jeho hlas pripomína niečo jednoduché, no zásadné – že stačí spomaliť, pozorne sa dívať a počúvať.

A možno práve v tom spočíva jeho najväčší odkaz. Nie v množstve publikácií či vedeckých výsledkov, ale v schopnosti prebudiť v ľuďoch záujem. Pretože kto sa raz naučí vnímať spev vtákov alebo šum lesa, ten už prírodu nikdy nebude brať ako samozrejmosť.

VTÁK ROKA 2026: DROP VEĽKÝ

NA PRVÝ POHĽAD BY SI SI HO MOŽNO ANI NEVŠIMOL. NEPOLETUJE NAD MESTAMI, NESPIEVA NA KONÁROCH STROMOV. NAPRIEK TOMU IDE O JEDNÉHO Z NAJPOZORUHODNEJŠÍCH VTÁKOV, AKÉ NA SLOVENSKU ŽIJÚ. VTÁKOM ROKA 2026 SA STAL DROP VEĽKÝ – MAJESTÁTNY OBOR OTVORENEJ KRAJINY, KTORÉMU DNES HROZÍ ZÁNİK.

Drop veľký patrí medzi najťažšie lietajúce vtáky sveta. Samec môže vážiť aj viac ako 15 kilogramov, no napriek tomu dokáže vzlietnuť a preletieť veľké vzdialenosti. Jeho domovom sú široké polia a stepi, kde potrebuje pokoj, priestor a dostatok potravy. Práve tieto podmienky však z našej krajiny postupne miznú.

Moderné poľnohospodárstvo, chemizácia, hustá sieť elektrických vedení či rušenie človekom spôsobili, že drop veľký sa na Slovensku ocitol na pokraji vyhynutia. Dnes ho možno pozorovať už len na niekoľkých málo miestach. Jeho príbeh je varovaním, ako rýchlo môže človek zmeniť

krajinu tak, že v nej prestanú mať miesto aj tie najväčšie a najsilnejšie druhy.

Napriek tomu existuje nádej. Ochrancovia prírody, vedci aj farmári spolupracujú na tom, aby sa drop veľký do našej prírody udržal. Vytvárajú sa bezpečné územia, upravujú poľnohospodárske postupy a znižujú riziká, ktoré mu hrozia.

Výber dropa veľkého za vtáka roka 2026 nie je náhodný. Je to výzva pre nás všetkých – uvedomiť si hodnotu krajiny, v ktorej žijeme, a chrániť ju nielen pre vtáky, ale aj pre budúce generácie. Pretože keď zmizne takýto symbol voľnej prírody, stratíme oveľa viac než len jeden druh.

VÝZNAM MŔTVEHO DREVA V NAŠICH LESOCH

KEĎ SA ČLOVEK PRECHÁDZA LESOM, JEHO POZORNOSŤ PRIRODZENE PRIŤAHUJÚ VYSOKÉ STROMY, SVIEŽA ZELEŇ A SPEV VTÁKOV. NAOPAK, POPADANÉ KMENE, SUCHÉ KONÁRE ČI TLEJÚCE PNE ČASTO VNÍMA AKO NIEČO NEŽELANÉ, ČO DO „ZDRAVÉHO LESA“ NEPATRÍ. TENTO POHĽAD VŠAK VYCHÁDZA SKÔR Z ESTETICKÉHO VNÍMANIA NEŽ Z POCHOPENIA PRÍRODNÝCH PROCESOV. V SKUTOČNOSTI JE MŔTVE DREVO JEDNÝM Z KLÚČOVÝCH PRVKOV, KTORÉ ZABEZPEČUJÚ FUNGOVANIE LESNÉHO EKOSYSTÉMU.

Les nie je statické prostredie, ale dynamický systém, kde všetko podlieha neustálej premene. Stromy rastú, dosahujú vrchol svojej vitality, postupne starnú a napokon odumierajú. Ich smrť však neznamená koniec, ale začiatok novej fázy – rozkladu. Práve v tomto procese sa skrýva zásadný význam mŕtveho dreva. Odumreté kmene a konáre sa postupne rozkladajú pomocou húb, baktérií a drobných organizmov, čím sa živiny vracajú späť do pôdy. Tento kolobeh je nevyhnutný pre udržanie úrodnosti a dlhodobej stability lesov.

Mŕtve drevo zároveň predstavuje jedinečný životný priestor pre množstvo organizmov. V jeho štruktúre nachádzajú útočisko huby, lišajníky, machy, ale aj rôzne druhy hmyzu, najmä chrobáky viazané na tlejúcich stromoch. Mnohé z týchto druhov sú špecializované práve na tento typ

prostredia a inde nedokážu prežiť. Okrem bezstavovcov tu nachádzajú úkryt aj drobné cicavce, obojživelníky či plazy. Dutiny v odumretých stromoch sú zas ideálnym miestom na hniezdenie pre mnohé druhy vtákov. Odhaduje sa, že významná časť lesnej biodiverzity je priamo závislá od prítomnosti mŕtveho dreva, čo z neho robí nenahraditeľný prvok prírodného prostredia.

Dôležitou funkciou mŕtveho dreva je aj jeho schopnosť zadržiavať vodu. Tlejúcim drevom prechádza postupný rozklad, počas ktorého sa jeho štruktúra mení na pórovitú hmotu schopnú absorbovať veľké množstvo vlhkosti. V obdobiach sucha tak pôsobí ako prirodzená zásobárňa vody, ktorá pomáha udržiavať stabilnú mikroklimu v lese. Táto vlastnosť je mimoriadne dôležitá najmä v súčasnosti, keď lesy čelia čoraz častejším výkyvom počasia a dlhším obdobiam sucha.

Okrem toho mŕtve drevo zohráva významnú úlohu pri ochrane pôdy. Popadané kmene spomaľujú

odtok dažďovej vody, čím znižujú riziko erózie, najmä na svahoch. Zároveň vytvárajú bariéry, ktoré zachytávajú organický materiál, ako sú listy a ihličie, a tým prispievajú k tvorbe humusu. Pôda v lesoch s dostatkom mŕtveho dreva je preto spravidla bohatšia a stabilnejšia.

Zaujímavým javom je aj prirodzená obnova lesa prostredníctvom tzv. kľúčnych lôžok. Popadané kmene poskytujú ideálne podmienky pre klíčenie semien – udržiavajú vlhkosť, chránia mladé rastliny pred konkurenciou a poskytujú im živiny. Nie je preto nezvyčajné vidieť mladé stromčeky vyrastajúce priamo na starých, rozkladajúcich sa kmeňoch. Tento proces krásne ilustruje cyklický charakter prírody, kde smrť jedného organizmu umožňuje vznik nového života.

V minulosti sa lesné hospodárstvo často zameriavalo na odstraňovanie mŕtveho dreva, ktoré bolo považované za zdroj škodcov alebo prekážku. Dnes sa však tento prístup postupne mení. Moderné poznatky z ekológie zdôrazňujú potrebu ponechávania určitého množstva odumretej drevnej hmoty v lese. V chránených

územiach sa dokonca uprednostňuje bezzásahový režim, ktorý umožňuje prirodzený vývoj ekosystému bez ľudských zásahov. Takéto lesy sú často odolnejšie, druhovo bohatšie a lepšie pripravené čeliť environmentálnym zmenám.

Napriek tomu zostáva výzvou zmena vnímania verejnosti. Mnohí ľudia si stále spájajú „uprataný“ les s jeho zdravím, pričom prítomnosť mŕtveho dreva vnímajú negatívne. Je preto dôležité šíriť osvetu a vysvetľovať, že práve tieto „neusporiadané“ prvky sú znakom prirodzeného a funkčného lesa.

Mŕtve drevo teda nie je symbolom úpadku, ale života. Je tichým, no zásadným prvkom, ktorý podporuje biodiverzitu, zlepšuje kvalitu pôdy, pomáha hospodáriť s vodou a umožňuje prirodzenú obnovu lesa. Ak chceme lesy chrániť a zachovať pre budúce generácie, musíme sa naučiť vnímať ich komplexnosť – vrátane toho, čo na prvý pohľad pôsobí ako nepotrebné. V prírode má totiž všetko svoj význam, aj to, čo už nežije.

SMREK OBYČAJNÝ - NEOBYČAJNÝ

SMREK PATRÍ MEDZI NAJTYPICKEJŠIE STROMY EURÓPSKYCH HÔR A JEHO PRÍTOMNOSŤ JE NEODDELITELNOU SÚČASŤOU KRAJINY, KTORÚ POZNÁME NAJMÄ ZO SEVERNÝCH A HORSKÝCH OBLASTÍ SLOVENSKA. NAJROZŠÍRENEJŠÍM DRUHOM JE SMREK OBYČAJNÝ, KTORÝ SA VYZNAČUJE SVOJÍM ŠTÍHLYM, KUŽELOVITÝM TVAROM A SCHOPNOSŤOU PREŽIŤ AJ V DRSNÝCH KLIMATICKÝCH PODMIENKACH. TENTO IHLIČNATÝ STROM MÔŽE DORÁŠŤ DO VÝŠKY NIEKOLKÝCH DESIATOK METROV A DOŽIŤ SA STOVÁK ROKOV, PRIČOM POČAS CELÉHO ŽIVOTA SI ZACHOVÁVA SVOJE IHLIČIE, ČO HO RADÍ MEDZI VŽDYZELENÉ DREVINY.

Typickým znakom smreka sú krátke, pichľavé ihlice tmavozelenej farby, ktoré vyrastajú jednotlivo po celom obvode konárikov. Na rozdiel od niektorých iných ihličnanov, jeho šišky visia smerom nadol a po dozretí opadávajú celé na zem. Smrek sa prirodzene vyskytuje najmä vo vyšších nadmorských výškach, kde vytvára rozsiahle lesné porasty. Práve v takýchto podmienkach dosahuje najlepšiu vitalitu a odolnosť voči nepriaznivým vplyvom prostredia.

Z hospodárskeho hľadiska má smrek mimoriadny význam. Jeho drevo je ľahké, pomerne mäkké a dobre opracovateľné, čo z neho robí jednu z najdôležitejších surovín v drevospracujúcom priemysle. Využíva sa v stavebníctve, pri výrobe nábytku, papiera či hudobných nástrojov. V minulosti bol smrek často vysádzaný aj mimo svojho prirodzeného areálu, najmä v nižších polohách, kde rýchlo rástol a poskytoval vysoký ekonomický výnos.

Takéto zásahy však priniesli aj negatívne dôsledky. Smrek je totiž citlivý na zmeny prostredia, najmä na sucho a vysoké teploty. V oblastiach, kde nemá ideálne podmienky, sa stáva náchylnejším na rôzne ochorenia a škodcov. Najznámejším z nich je lykožrút smrekový, drobný hmyz, ktorý napáda oslabené stromy a dokáže spôsobiť rozsiahle poškodenie lesov. V posledných rokoch sa jeho premnoženie stalo vážnym problémom, ktorý úzko súvisí s klimatickými zmenami a nesprávnym hospodárením v lesoch.

Okrem hospodárskeho významu zohráva smrek dôležitú úlohu aj v ekosystéme. Smrekové lesy poskytujú útočisko mnohým druhom živočíchov a rastlín, podieľajú sa na zadržiavaní vody v krajine a chránia pôdu pred eróziou. Zároveň prispievajú k regulácii klímy tým, že viažu oxid uhličitý a produkujú kyslík.

V súčasnosti sa čoraz viac zdôrazňuje potreba obnovy prirodzenejších, druhovo rozmanitých lesov. Monokultúrne smrekové porasty sa ukázali ako menej stabilné a odolné voči extrémnym podmienkam. Preto sa lesníci snažia o postupnú premenu lesov na zmiešané porasty, v ktorých má smrek svoje miesto, no nie je jediným dominantným druhom.

Smrek tak zostáva dôležitou súčasťou našej prírody aj hospodárstva, no jeho budúcnosť závisí od toho, ako dokážeme prispôsobiť naše konanie prirodzeným zákonom lesa. Nie je len zdrojom dreva, ale aj symbolom rovnováhy medzi človekom a prírodou, ktorú je potrebné neustále hľadať a udržiavať.

DRONY V LESNÍCTVE

EŠTE DONEDÁVNA BOL OBRAZ LESNÍKA SPOJENÝ NAJMÄ S PEVNÝM KROKOM V TERÉNE, MAPOU V RUKE A DLHOROČNÝMI SKÚSENOSŤAMI. DNES SA K TOMU PRIDÁVA MODERNÁ TECHNOLOGIA, KTORÁ MENÍ SPÔSOB, AKÝM LESY MONITORUJEME A CHRÁNIME – DRONY.

Tieto nenápadné lietajúce zariadenia dokážu v priebehu niekoľkých minút zmapovať rozsiahle územia, ktoré by človek prechádzal celé hodiny. Vďaka vysokokvalitným kamerám a senzorom poskytujú presné údaje o zdravotnom stave stromov, odhalujú napadnutie škodcami či identifikujú poškodenia po veterných kalamitách.

Jednou z najväčších výhod dronov je ich schopnosť dostať sa do ťažko prístupných oblastí. Strmé svahy, mokrade alebo husté porasty už nepredstavujú prekážku. Lesníci tak získavajú aktuálne informácie bez zbytočného rizika a s minimálnym zásahom do prírody.

Okrem monitorovania zohrávajú drony dôležitú úlohu aj pri obnove lesov. Moderné modely dokážu rozptyľovať semená na presne určené miesta, čím urýchľujú zalesňovanie a zvyšujú jeho efektivitu. V kombinácii s dátovou analýzou tak

vzniká úplne nový prístup k hospodáreniu v lesoch.

Drony však nie sú len technologickým trendom – predstavujú nástroj, ktorý pomáha chrániť naše lesy pre budúce generácie. Spájajú tradičné poznatky s inováciami a ukazujú, že aj staré remeslá môžu kráčať ruka v ruke s modernou dobou.

NAJVÄČŠIE MÝTY O LESE

LES PATRÍ MEDZI NAJFASCINUJÚCEJŠIE PRÍRODNÉ PROSTREDIA, AKÉ POZNÁME. PRE NIEKOHO JE MIESTOM ODDYCHU A POKOJA, PRE INÉHO ZDROJOM OBÁV A NEISTOTY. PRÁVE OKOLO LESA SA VŠAK VYTVORIL MNOŽSTVO MÝTOV, KTORÉ SKRESĽUJÚ JEHO SKUTOČNÝ OBRAZ. TIETO PREDSTAVY ČASTO VYCHÁDZAJÚ ZO STARÝCH PRÍBEHOV, FILMOV ALEBO NEDOSTATKU SKÚSENOSTÍ. AK SA VŠAK NA LES POZRIEME OČAMI REALITY, ODHALÍME OVEĽA KOMPLEXNEJŠÍ A ZAUJÍMAVEJŠÍ SVET.

Jedným z najrozšírenejších mýtov je predstava, že les je nebezpečné miesto plné hrozieb. Mnohí si predstavujú stretnutia s agresívnymi zvieratami alebo situácie, v ktorých ide o život. Skutočnosť je však oveľa pokojnejšia. Väčšina lesných živočíchov má prirodzený rešpekt pred človekom a aktívne sa mu vyhýba. Stretnutie so zverou je skôr výnimočné a vo väčšine prípadov zvieru utečie skôr, než si ho človek všimne. Riziko existuje, ale je minimálne a

dá sa ešte viac znížiť dodržiavaním základných pravidiel správania v prírode.

S tým úzko súvisí aj ďalší mýtus – že sa v lese dá veľmi ľahko stratiť. Tento strach je častý najmä u ľudí, ktorí nemajú skúsenosti s pohybom v prírode. Moderné lesy sú však vo veľkej miere prístupné a prehľadné. Turistické chodníky, značenia a digitálne mapy výrazne znižujú riziko dezorientácie. Strata orientácie je skôr dôsledkom podcenenia prípravy než samotnej „zradnosti“ lesa.

Zaujímavým mýtom je aj predstava lesa ako úplne divokého a nedotknutého prostredia, kam človek nepatrí. V podmienkach strednej Európy je však väčšina lesov dlhodobo ovplyvňovaná ľudskou činnosťou. Lesníctvo, výsadba stromov či ochrana prírody sú súčasťou starostlivosti o les. To neznamená, že les stráca svoju hodnotu – práve naopak. Pri správnom hospodárení môže byť zdravý, stabilný a zároveň plniť ekologické aj hospodárske funkcie.

Ludia si často myslia, že keď v lese vidia suché alebo popadané stromy, ide o znak jeho úpadku. Tento pohľad je však zavádzajúci. Mŕtve drevo zohráva v lese dôležitú úlohu. Poskytuje priestor pre množstvo organizmov – od húb až po hmyz a drobné živočíchy. Ide o prirodzený proces rozkladu, ktorý je nevyhnutný pre kolobeh živín. Les tak neustále prechádza obnovou, ktorá je pre zdravie ekosystému kľúčová.

Ďalšou rozšírenou predstavou je, že les je miestom absolútneho ticha. V skutočnosti je les plný života a zvukov. Šum lístia, spev vtákov či pohyb zvierat vytvárajú jedinečnú zvukovú kulisu. Ticho, ktoré ľudia vnímajú, je skôr absenciou mestského hluku než skutočnou neprítomnosťou zvukov. Práve táto „prirodzená zvukovosť“ má na človeka upokojujúci účinok.

Mýty sa nevyhýbajú ani hubám. Často sa stretávame s názorom, že huby sú buď úplne bezpečné, alebo smrteľne jedovaté. Realita je oveľa pestrejšia. Existuje množstvo druhov, ktoré sú síce nejedlé, no nepredstavujú vážne riziko. Na

druhej strane, niektoré druhy sú skutočne nebezpečné, a preto je pri ich zbere nevyhnutná znalosť a opatrnosť.

Osobitnú pozornosť si zaslúži aj predstava, že les sa vždy dokáže postarať sám o seba. Hoci má prirodzené regeneračné schopnosti, dnešné podmienky mu to výrazne komplikujú. Klimatické zmeny, premnoženie škodcov či znečistenie predstavujú faktory, ktoré môžu narušiť jeho rovnováhu. V takýchto prípadoch je rozumný a odborný zásah človeka dôležitý pre zachovanie stability lesného ekosystému.

Mýty o lese vznikajú najmä z neznalosti, ale aj z prirodzenej ľudskej tendencie idealizovať alebo naopak démonizovať neznáme prostredie. Les býva v rozprávkach a príbehoch často vykresľovaný ako tajomné miesto plné nebezpečenstva alebo kúziel. Tieto obrazy si potom prenášame aj do reality, hoci s ňou majú len málo spoločné.

V skutočnosti je les dynamický a komplexný systém, v ktorom všetko so všetkým súvisí. Nie je ani nebezpečný, ani dokonalý – je jednoducho prirodzený. Čím viac ho spoznáваме, tým viac si uvedomujeme jeho význam a zároveň strácame zbytočné obavy.

Ak sa na les dokážeme pozrieť bez predsudkov, otvorí sa pred nami ako miesto poznania, oddychu a rešpektu k prírode. A možno práve vtedy zistíme, že najväčšie mýty o lese nehovoria ani tak o lese samotnom, ale skôr o tom, ako ho vnímame my.

ČO JE NÁRODNÝ PARK?

NÁRODNÝ PARK JE ROZSIAHLEJŠIE ÚZEMIE, SPRAVIDLA S VÝMEROU NAD 1 000 HA, PREVAŽNE S EKOSYSTÉMAMI PODSTATNE NEZMENENÝMI ĽUDSKOU ČINNOSŤOU ALEBO V JEDINEČNEJ A PRIRODZENEJ KRAJINNEJ ŠTRUKTÚRE, TVORIACE NADREGIONÁLNE BIOCENTRÁ A NAJVÝZNAMNEJŠIE PRÍRODNÉ DEDIČSTVO, V KTOROM JE OCHRANA PRÍRODY NADRADENÁ NAD OSTATNÉ ČINNOSTI.

Na Slovensku je národný park (skratka NP) jedna so zákonom stanovených kategórií chránených území.

Myšlienka zriadiť národný park bola prvýkrát vyslovená začiatkom 19. storočia. V roku 1810 anglický básnik William Wordsworth popísal Jazernú oblasť (Lake District) v severozápadnom Anglicku ako „druh národného majetku, na ktorý má právo a v ktorom má majetkovú účasť každý, kto má oči na to, aby videl, a srdce na to, aby sa radoval“. Maliara Georga Catlina počas ciest po Americkom západe trápila budúcnosť Indiánov, ktorých stretol, a prírodných krás, ktoré videl. V roku 1832 napísal, že by ich možno mohol uchovať:

nejaký rozsiahly štátny ochranný program... vo veľkolepom parku ... Parku národa, v ktorom bude človek i zver, v celej divokosti a nedotknuteľnosti ich prirodzenej krásy!

K prvému pokusu vlády o zriadenie takto chráneného územia došlo v Spojených štátoch amerických, keď prezident Abraham Lincoln 30. júna 1864 podpísal zákon, ktorým sa postupuje Yosemite Valley a Mariposký háj (Mariposa Grove) sekvojovcov obrovských (jadro budúceho svetoznámeho Yosemitejského národného parku) štátu Kalifornia:

Vyššie uvedený štát prijme tento postupovaný majetok za výslovných podmienok, že sa areál

bude používať na verejné použitie, ako výletné miesto a na rekreáciu, a že bude naveky nescudziteľným.

Ale vízia národného parku v Yosemite ešte nebola dokončená a bolo potrebné úsilie Johna Muira, aby priniesla ovocie. Yosemite sa stali národným parkom až 1. októbra 1890.

V roku 1872 bol založený Yellowstonský národný park ako prvý skutočný národný park sveta. Nasledujúcu yellowstonskú myšlienku postupne nasledovali iné národné parky v rôznych krajinách. Kráľovský národný park v Austrálii bol založený v roku 1879 južne od Sydney. Národný park Banff v Kanade (neskôr známy ako Národný park Rocky Mountain) sa stal prvým kanadským parkom v roku 1887. Nový Zéland mal svoj prvý národný park v roku 1887. Prvý národný park v Európe bol založený v roku 1910 vo Švédsku. Národné parky sa po celom svete zakladali najmä po Druhej svetovej vojne.

Národné parky na Slovensku

- Malá Fatra
- Muránska planina
- Nízke Tatry
- Pieniny
- Poloniny
- Slovenský kras
- Slovenský raj
- Veľká Fatra.

